

Tema 3: Els nacionalismes europeus (1815–1871)

Nació. Una comunitat d'individus units per un passat comú i per uns lligams econòmics, bàsicament culturals (llengua, tradicions, costums..) que els donen una identitat particular. La nació neix d'una voluntat col·lectiva.

Estat. es una entitat col·lectiva, dotada d'un aparell polític, militar, administratiu i jurídic, que exerceix la seva jurisdicció sobre un territori i sobre uns individus.

Moviments nacionalistes.

Son aquelles actituds culturals i polítiques que reivindiquen el reconeixement de les nacions i el dret a dotar-se d'òrgans propis d'autogovern o constituir-se en estats independents.

Es poden identificar 2 grans corrents:

- **Nacionalisme conservador**, defensa el retorn a la tradició, les seves idees s'identifiquen amb els principis del liberalisme moderat.
- Nacionalisme progressista, defensava que el nou estat havia de sorgir de la voluntat del poble. La insurrecció popular seria el mitjà més eficaç contra el domini estranger.

Independència de Grècia.

Grècia formava part de l'Imperi Turc desde el s.XV però havia conservat la seva llengua, els seus costums i tradicions. Al començament del s.XIX un fort sentiment nacionalista es va escampar per Grècia i un fort desig d'independència s'apoderà de tots els grups socials.

Es van crear societats secretes de caràcter nacionalista que es van llançar a les armes. La causa grega va estar recolzada per intel·lectuals romànics (Lord Byron...) i el suport internacional de Rússia i Anglaterra per un interès econòmic. Al 1825 es va proclamar l'independència. L'exèrcit turc derrotà a Grècia. I França, Anglaterra i Rússia li van enviar reforços així va guanyar Grècia. Això va estimular els pobles balcànics a aconseguir l'independència. Rússia volia controlar els estrets per tenir lliure accés al mediterrani i per això tenia tanta influència sobre ells.

Independència de Bèlgica.

El congrés de Viena havia creat el nou regne dels Països Baixos que unia belgues i holandesos. Les diferències religioses, lingüístiques i econòmiques van dificultar la convivència en un mateix estat. Animats per un esperit liberal el conflicte va esclatar a Brussel·les i ràpidament es convertí en una guerra civil. Bèlgica proclamà un govern provisional que va ser reconegut per les 5 potències. Holanda no va acceptar la secessió i va començar un atac però va ser derrotada amb la ajuda de l'exèrcit francès. A 1839 Holanda reconeix al nou Estat belga que va formar una monarquia constitucional.

Unificació d'Itàlia

Nacionalisme Italià.

- Invasió de Napoleó, difusió del liberalisme (reivindicacions nacionals i sobirania nacional)
- Restauració de 1815, estava en contra de l'absolutisme.
- Resorgimento és un moviment cultural de caràcter nacionalista (intel·lectuals, músics...)

Elements de l'Unificació.

- Creixement econòmic, 1 únic mercat que afavoreix el interessos econòmics.
- Enfortiments de la burgesia.
- Motor de l'unificació: Piemont.

Hi va haver dos projectes nacionalistes impulsats per Cavour primer ministre del regne de Piemont. Que van ser:

- Unificació Itàlia, amb una monarquia constitucional(casa de Saboya).
- Nacionalisme Republicà–democrata. El representat mes important va ser Garibaldi. Crea la jove Itàlia (1830) defensa la revolució i la acció revolucionaria. S'apodera de Nàpols i expulsa els Borbons.

Problemes: algunes zones d'Itàlia van quedar sota el domini austríac. Desequilibri econòmic entre el nord industrialitzat i ric i un sud agrari i pobre.

Unificació d'Alemanya

Alemanya estava dividida en 38 estats. Es reunien a la Dieta que no tenia poder. I el parlament era controlat per Àustria.

Passos per a la unificació.

- Creació del Zollverein, unificació duanera amb els estats del nord de la confederació per facilitar el comerç industrial i el desenvolupament econòmic queden fora Hannover i Àustria.
- Inici de la construcció del ferrocarril que es un element d'unificació.
- Els afavorits van ser la burgesia industrial.

Fracàs del Parlament de Frankfurt

Els representants acollits per sufragi universal proclamen un govern provisional.

Aquest parlament va mostrar 2 vies unificadores:

- Crear una gran Alemanya junt amb Àustria.
- Crear una petita Alemanya sense Àustria i al voltant de Prussia.

Aquest parlament va redactar una Constitució en el qual establia que Alemanya seria un imperi parlamentari. Es va oferir a la corona Guillem IV que no el van acceptar.

Bismark

Prussia era el primer país industrialitzat es crear una societat que te com objectiu la Unificació d'Alemanya. Arriba un nou rei Guillem I, autoritari. Bismark era antidemocràtic però volia la unificació de alemanya i creia que l'única manera de aconseguir-ho era amb una guerra amb Àustria. Bismark proposa tres guerres:

- Contra Dinamarca.
- Àustria
- França (annexió d'Alsàcia i Lorena)

Bismark proclama a Versalles la creació del Segon Reich sota la corona de Guillem I.

Tema 4 : Els moviments socials

Formació del proletariat

La gent marxa dels camps pel tancament de les terres o be perquè no es necessitava tanta gent degut a la mecanització del camp. I la necessitat de mà d'obra a les ciutats(fabriques).

Degut als sous tan baixos els nens i els vells es van convertir en una carrega. Es van enviar els nens a treballar a les fabriques. I es van perdre les relacions humanes entre la família.

Dures condicions dels treballadors.

- Treballaven de 14–16 hores diàries i cobraven salaris miserable. En condicions poc higièniques en el treball i en els habitatges, barris obrers que no tenien serveis de clavegueram o llum.
- Els treballadors treballaven fins que morien. Si faltaven un dia per enfermetat o per qualsevol cosa els feien fora.
- Els nens cobraven menys que els homes.

Organitzacions de treballadors.

- **Ludisme.** Moviment espontani dels obrers contra les màquines que les consideraven culpables de tots els mals.(cremar màquines i fàbriques).
- **Societats de socors mutu.** Els treballadors posaven una quantitat de diners cadascun. Que tenia la finalitat d'ajudar als treballadors malalts, invàlids i també mantenir els treballadors en cas de vaga.
- **Trade Unions.** Agrupacions d'obriers del mateix ofici. 1834 es crea la Great Trade Unions que es la unió de diversos sindicats d'ofici que tenia més de mig milió d'afiliats.
- **Cartisme.** Comencen les reivindicacions polítiques. Per aconseguir:
 - Sufragi universal
 - Sou parlamentari
 - Immunitat parlamentària

Es va presentar al parlament la carta del poble que va ser rebutjada i com a conseqüència es van produir vagues. Es va crear el 1 partit obrer Associació Nacional de la Carta. Es va aconseguir reduir les hores de jornada laboral.

Corrents ideològiques del moviment obrer

Al 1830 sorgeix el socialisme:

- Denúncia l'ús del capitalisme liberal
- Substitució de la propietat privada per col·lectiva
- Aspira a aconseguir una societat igualitària.

Es crearen dos pensaments:

- Socialisme utòpic: creien que la societat es podria transformar pacíficament. Creaven cooperatives de producció, i cooperatives de consum. Owen: va fer proves a la seva fàbrica per millorar les condicions de treball.
- Marxisme.(Karl Marx i F.Engels.) Programa per transformar la societat

Anàlisi del passat

- El motor dels canvis històrics es la lluita de classes.
- A la història sempre hi ha hagut les classes dominants i les classes oprimides. (Esclavisme, amos i esclaus. Feudalisme, senyor i serfs. Capitalisme, empresaris i treballadors)

Anàlisi del present.

Hi ha dos classes: obrer i empresaris.

- Marx i Engels creien que tot es basava en l'economia.
- Enriquiment dels empresaris: plusvalua (diferència entre el valor del salari dels treballadors i el valor del que produïen).
- Marx i Engels deien que patien una sèrie de crisis econòmiques (augment d'stocks).

Futur

Es vol produir una revolució per part del proletariat. Establir la dictadura del proletariat (fase de transició).

S'havia de substituir la propietat privada per la col·lectiva i aconseguir una societat igualitària.

L'Anarquisme

El seu significat literal és absència de poder/autoritat. Els pensadors anarquistes van criticar la societat capitalista., van defensar la llibertat humana i van proposar una societat sense classes, ni autoritat ni jerarquia. Els seus principis:

- Rebuig de qualsevol mena d'autoritat (església i govern)
- Supressió de la propietat privada
- Societat formada per cooperatives federades

Els anarquistes creien en la lluita espontània del poble, negaven que cap partit dirigís la revolució. La educació popular va ser la única eina que va emprar. Bakunin va ser el seu màxim representant.

La primera Internacional

Al 1864, es va fundar la AIT (Associació Internacional de Treballadors), on Marx va ser l'encarregat de dirigir-la, i va exposar les seves idees:

- L'emancipació de la classe obrera havia de ser obra dels mateixos treballadors.
- La classe obrera havia d'apoderar-se del poder polític.

Reivindicaven: jornada laboral de 8 hores, supressió del treball infantil, millora de les condicions de treball de les dones, dret a les vagues, abolició de la propietat individual dels mitjans de producció. La Internacional va veure enfrontaments entre Marx i Bakunin.

Al 1872, van ser expulsats els anarquistes de l'AIT. L'AIT es va dissoldre al 1876.

Expansió del moviment obrer

Canvis:

- Creixement econòmic
- Avanç de la industrialització.

Que va comportar:

- Augment de la classe obrera
- Concentració en grans empreses
- Canvis de les condicions de treballs
- Noves formes d'organització obrera

Sindicats

Associacions de treballadors que defeneixen els seus drets.

- Son + massius.
- Són + radicals(utilitzen qualsevol forma por obtenir un objectiu)
- Els sindicats estan + polititzats(Fan protestes polítiques)
- + capacitat de pressió
- s'estableix la 1ª legislació laboral (prohibició del treball infantil, reducció laboral...)

Noves formes d'Anarquisme

- anarcocomunisme. Accions violentes contra la burgesia, l'estat i l'església.
- Anarcosocialisme. Estan en contra de la violència i defensen la creació de sindicats dins d'aquesta tendència es troba la CNT (Consell Nacional del Treball).

Partits socialistes

El primer que es va crear a Europa va ser el PSDA(Partit socialdemocrata Alemany).

Aquests partits tenien una llista de reivindicacions a aconseguir sufragi universal per a tots, prohibició del treball infantil.

Sindicats socialista: UGT i PSOE.

Tendències socialistes

- Reformista . revisionisme(Berstein). No revolució.
- Centre. Kautsky. No renunciava a la rev. i deia que la rev. era una cosa futura i que s'havien de preocupar dels problemes + immediats.
- Revolucionaria: Lenin i Rosa de Luxemburg. Lluita de classes creia que la rev. era el millor mètode per obtenir el poder.

La 2ª Internacional

Va ser fundada a Paris al 1889. Es va presentar + homogènia ideològicament i no era tant autoritària ni tant centralista. Agrupa milions de treballadors. Es van instaurar un himne La Internacional i festa de 1 de Maig.

Es va debatre:

- Col·laboració amb els partits burgesos i la crisi revisionista. Condemna del revisionisme i del fet de participar en governs burgesos.
- Qüestió colonial i imperialisme. Estaven en contra del colonialisme, de l'esclavitud.
- El problema de la guerra. va condemnar la guerra entre les potències capitalistes. Però quan va esclatar la 1ª G.M. la majoria dels partits socialistes van reforçar els governs.

Fi de la 2 Internacional

La 1ª G.M. va ser un dels elements de crisi. I la revolució Russa.

Després es va crear l'anomenada 3ª Internacional o Internacional Comunista. Que després va passar a dir-se Internacional socialista.

1

5